

“Braque és el germen de la novel·la i l'essència del protagonista”

Eduard Márquez (Barcelona, 1960), poeta i narrador —amb el seu llibre anterior, *El silenci dels arbres* (2003), va ser finalista del Premi Llibreter— publica a Empúries la novel·la *La decisió de Brandes*.

—Per quina raó construïu un relat dedicat a explicar la vida d'un pintor a partir del xantatge al qual el van sotmetre els nazis, que li demanaven un Lucas Cranach a canvi de tornar-li els quadres que li havien requisat?

—Perquè és el punt de partida real. El xantatge és el que li van plantejar els alemanys a Georges Braque, en les mateixes condicions. I si el germen de la novel·la va ser aquest, vaig pensar que havia de ser el punt de partida al voltant del qual pivotava la història. En descobrir l'anècdota, em va semblar que podia ser no només el motor narratiu sinó també el motor moral, la d'un home enfrontat a aquest dilema i que, a la vellesa, ho recorda com un dels grans moments de la seva vida.

—Heu volgut crear un pintor que representés l'art del segle XX?

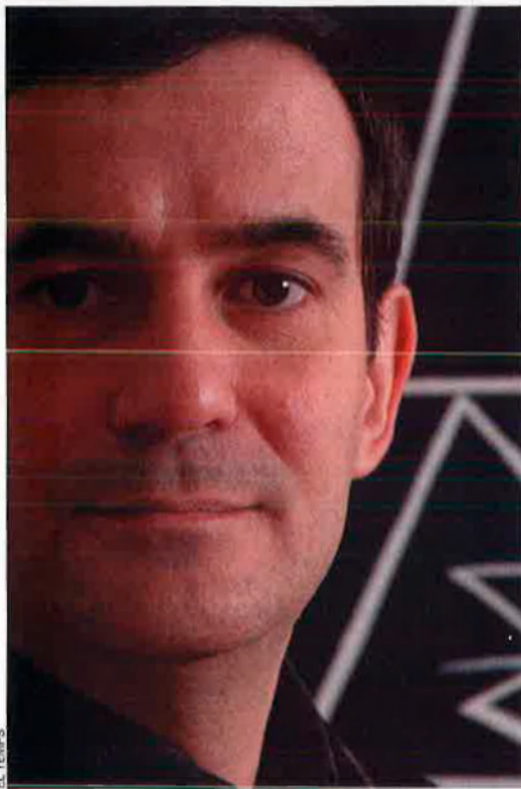
—Que fes una evolució creïble i coherent i que pintés d'una manera que el règim nazi considerés decadent.

—El vostre pintor parla més dels avatars de la seva vida que de les seves inquietuds artístiques. Per què?

—Veiem com evoluciona, però tampoc no volia que hi reflexionés gaire, perquè llavors s'hagués fet carregós. Hi ha les referències suficients a la seva formació i a la seva evolució perquè es vegi la seva manera d'entendre l'ofici i la creació. Ell parla més aviat del paper de l'art i de la creació, i de la utilitat de la pintura, i de com la pintura l'ha ajudat a entendre el món. Parlar amb detall de la seva evolució hagués llastrat la novel·la i l'hagués decantat cap al terreny pictòric, i aquest no era el tema.

—Un home tan madur com el dibuixeu només podia prendre una decisió madura davant del xantatge. Per tant, si el final era previsible, no hauria estat millor anunciar-lo a l'inici?

—No. La decisió no és una qüestió de maduresa, sinó de com fer front a un mecanisme tan potent com el nazi. Gent molt madura va cedir per salvar la pell. La maduresa hi és secundària. És un exercici de supervivència, més que de maduresa.

Eduard Márquez publica a Empúries la novel·la *La decisió de Brandes*.

—Què va fer Georges Braque, va cedir al xantatge?

—No ho he pogut saber. Per això he escrit la novel·la. Com que no sabia la resposta, me la invento.

—A més de l'anècdota, aprofiteu més coses de Braque?

—Sí. És el moll de l'os de Brandes, en la manera d'entendre la seva relació amb l'art. Braque em va donar l'essència de Brandes i també la seva peripècia vital. I si el faig alemany és perquè és més potent narrativament que el pintor visquí la persecució dins del país, que és el que l'obliga a exiliar-se.

—Us agrada moure's en terrenys que no us siguin propers o familiars. Perquè així el tema el veieu més clar i el podeu construir amb més nitidesa?

—És casual. No és una decisió premeditada. Tant amb *El silenci dels arbres* com ara, han estat temes tan potents que no els he pogut abandonar. Escriure sobre temes que aparentment queden lluny és el sistema per aprendre coses.

En aquest cas, sobre la pintura. Això no vol dir que els llibres estiguin absents d'obsessions personals. Brandes té molt de mi en la seva manera d'entendre el seu compromís amb l'art. I la seva història familiar em serveix per transmetre emocions personals. El fet de parlar de persones allunyades no impedeix concebre idees, sentiments, ben propers. Fins i tot penso que pot ser més fàcil.

—La tècnica memorialística permet l'espontaneïtat, que el narrador salti d'època quan vulgui i canviï de tema, sense haver de seguir un fil rígid. No us ha calgut construir un pla rígid, per tant?

—No. Tot al contrari, és una peça d'arquitectura difícilíssima. Cal mantenir el ritme, l'atenció, i això s'ha d'aconseguir amb una estructura, encara que aparentment no ho sigui. El fet que sigui un discurs aparentment desgavellat no vol dir que ho sigui, perquè tot està calculat fins al darrer mil·límetre. Ara, ha de donar aparença no de desgavell, sinó d'una certa espontaneïtat. I això només es pot aconseguir amb una estructura ben travada. Jo crec, de fet, que és l'estructura més complexa de tots els meus llibres. Si més no, la que m'ha donat més feina.

Lluís Bonada